

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 127/2022 vp)

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
4.10.2022



Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Uudistusten tavoitteita

- Tukea tarvitseva henkilö tai perhe
 - Uudistus tukee toimeentulotuen luonnetta **väliaikaisena, itsenäistä suoriutumista edistävänä ja syrjäytymistä ehkäisevänä** taloudellisena etuutena.
 - Laki tukee **toimeentulotukea saavan itsenäistä suoriutumista ja ehkäisee syrjäytymistä.**
- Viranomaiset
 - Tavoitteena toimeentulotuessa tulee olla **moniammatillinen yhteistyö Kelan ja kuntien välillä.**
 - Toimeentulotuen tulee toimia **kiinteästi sosiaalityön välineenä ja osana sosiaalihuollon tuen ja palveluiden kokonaisuutta.**

Lakiesityksen arviointia: + hyviä puolia

Asiakas

- Asiakkaan oikeus henkilökohtaiseen palveluun (14d §) ja siitä tiedottaminen.
- Asiakkaan oikeus voida tavata yhdessä Kelan ja sosiaalihuollon virkailijaa.
- Perusosan alentaminen pohjautuu nyt enemmän asiakkaan kuulemiseen, harkintaan ja sosiaalihuollon mahdolliseen arvioon.

Viranomaiset

- Sosiaalityön lausunnon hyödyntäminen periaatteessa Kelaa velvoittavaa.

- Hankaluuksia

- Asiakas

- Jos asiakas on jo sosiaalitoimen asiakas, ohjataan silti palvelutarpeen arvioon?
- Miten ”vastentahtoinen” palvelutarpeen arviointi toimii (10 §, ns. velvoittava momentti)? Aikuissosiaalityön vaikuttavuus liittyy vapaaehtoisuuteen.
- Monimutkaiset prosessit aiheuttavat palveluista putoamista

- Tietojärjestelmät ja asiakasasiakirjat

- Toimivuus tietojen vaihdossa heikko tällä hetkellä
- Asiakirjojen saattaminen ajan tasalle.

- Viranomaiset

- Onko järkevää suunnata sosiaalityön resursseja siihen, että asiakas ohjataan vastentahtoisesti palvelutarpeen arvioon?

- Toteutus ja valvonta

- Osa pykälistä jo todella kiemuraisia. Miten toteutusta valvotaan?

Harkittavaksi

- Perusosan alentaminen ja sosiaalityön lausunto. Tarvittaisiinko säädöksen soveltamisen tueksi soveltamisohje?
- Voisiko alentamisen yhteydessä velvoittava palvelutarpeen arviointi sisältää tai korvautua terveystarkastuksella, työkyvyn tai toimintakyvyn arvioinnilla? (Huom: Yli kolmannes sairaspäivärahan saajista sai myös toimeentulotukea (Blomgren & Korpela 2018))
- Yhteinen/samansisältöinen tarvearvioinnin malli Kelaan ja sosiaalihuoltoon? (Määrämuotoisen tiedonvaihdon edistäminen)
- Perusosan alentamisesta luopuminen
- Toimeentulotuen tarpeen valtakunnallinen selvitys

Lähteet

- Blomgren, Jenni & Korpela, Tuija (2018) *Vähimmäismääräinen sairauspäiväraha ajaa usein myös toimeentulotuelle. [Sosiaalivakuutus](#).*
- Blomgren, Sanna & Karjalainen, Jouko & Karjalainen, Pekka & Kivipelto, Minna & Saikkonen, Paula & Saikku, Peppi (2016) *Perustoimeentulotuki siirtyy Kelaan – miten asiakas saa sosiaalityön palvelut* . Päätösten tueksi 1/2016. Helsinki: THL.
- Jokela, Merita & Kivipelto, Minna (2021) *Sosiaalityön ja toimeentulotuen riittämättömyys asiakkaiden näkökulmasta*. Yhteiskuntapolitiikka 86 (2), 191–200.
- Jokela, Merita & Kivipelto, Minna & Ylikännö, Minna (2019) *Toimeentulotuelta sosiaalityön asiakkaaksi - sosiaalityöhön ohjaaminen Kelan ja kunnan rajapinnassa*. Työpaperi 26/2019. Helsinki: THL.
- Kivipelto, Minna & Ilmarinen, Katja & Karjalainen, Pekka (2022) *Sosiaalityön ammattilaisten näkemyksiä asumisesta ja siihen liittyvästä huono-osaisuudesta*. (Julkaisematon)
- Kivipelto, Minna & Karjalainen, Pekka & Moisio, Pasi & Liukko, Eeva & Karjalainen, Jouko (2020) *Sosiaalityön uusi asento ja odotukset Kela-siirron jälkeen*. Teoksessa: Tuija Korpela & Hanna-Mari Heinonen & Markku Laatu & Simo Raittila & Minna Ylikännö (toim.) *Ojista allikkoon? Toimeentulotukiuudistuksen ensi metrit*. Helsinki: Kela, 456–480.
- Kivipelto, Minna & Tanhua, Hannele & Jokela, Merita (2019) *Selvitys toimeentulotukiuudistuksen vaikutuksista*. Raportti 11/2019. Helsinki: THL.
- Kivipelto, Minna & Tanner, Niina & Knop, Jade & Hiilamo, Heikki (2021) *Toimeentulotukiuudistus ei vapauttanut aikaa sosiaalityöhön – asiakkaiden avun saanti vaikeutunut*. Tutkimuksesta tiiviisti 41/2021. Helsinki: THL.

Yhteystiedot

- **Minna Kivipelto**

YTT, dos., tutkimuspäällikkö

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

029 524 7760

etunimi.sukunimi@thl.fi



@Minnakivipelto

